

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Massilienses explorato, eorumque error confutatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

æquus de illis sparsus rumor à Petro Diacono, & præficus citatis in causa fuit, promptamque habet in simili de Cassiano datam solutionem. Rufinus eiusdem erroris suspensionem subit cum ob Prosperi epistolam ad ipsum, tum quia eius opera citato eius capite *sancta Romana* in Apocryphis recentatur, sed ob prædicta leuem contra ipsum coniecturam hæc faciunt: maxime cum eius opera à Gennadio laudentur. Denique Vincentius Lirinensis similem fuit apud aliquos calumniam passus, nullo alio titulo quam inedita eorum æquiuocatione, quod cum Massiliensi Presbytero Vincentianorum objectionum quibus Prosperi respondit nomine conuenit: cum re professione & loco adeo fuerit ab eo diuersus. His ergo à Massiliensis erroris suspitione vindicatis illustrium adeo pietate & doctrina Patrum auctoritate nudos Semipelagianos Massilienses eorumque errorem adoramus.

CERTAMEN IV.

Massilienses explorato, eorumque error confutatur.

Diximus cert. 2. ex hæreticis Iulianum Pelagianum, contra quem ex instituto scriptis Augustinus arguens à Pelagianismo in Semipelagianismum declinasse. Primum, ex eius sententia ibi recitata elaret: fuit is Memonij Episcopi Capuanj, Augusti familiarissimi, & filius, & Episcopatui successit. Huius obiter, & argumentis instantibus, quasi per vim, temperati Pelagianissimi sententiam Massilienses Presbyteri, magnam partem, neque moribus & doctrina ignobiliorum amplexati, ac mordicus tenuti sunt: eorum plerique solo Massiliensium Gallorumque nomine nobis innotescunt, collatoque studio aduersus vitam sancti Augusti. Commentarios contra Pelagianos quindecim capitula ediderunt, Vincentius vero Massiliensis Presbyter, pro causa communi Massiliensium priuatam studium, & laborem aggressus, objectiones sexdecim contra eiusd. Augusti, super prædestinationis nostræ negotio doctrinam scripsit: quæ de eius nomine à Prosperi, & reliquis postea Vincentianæ objectiones nominantur: cum nimirum animo, ut infamata Augustini doctrina, in qua non Pelagianum solum, sed & Semipelagianum sui erroris amuletum repositum videbatur, hæresis suæ contagium latius, longiusque propagaretur. Quibus effectum est: ut quamvis Prosperi eis objectionibus: quæ totius multa crudelitate, & ingenio occurrerit, nihilominus contagium multis Ecclesiis Galliarum peruenisset in quibus Genuensis fuit, ex qua Presbyteri Camillus, & Theodoret, decem alia capitula pro sua doctrina contra Augustinianam emulgarunt, quibus etiam Prosperi ipse respondit: eiusdem erroris affecta habetur vitalis quæ à nemine excusari video, imò ab Augusti accusari epistol. 7. contra ipsamque inultum fidei ex nobis concedit, quin ex aliis eius locis Catholicam doctrinam de necessaria præcedentia gratiæ ad bonum quippiam expresse, ut in bonum sensum cum aliis hæc omnia explicatis interpretationem mereatur: imò, ut obsecrat Hieron. d. 2. c. 7. ubi, an Pelagianismum à se excusset, non satis constat. Denique Raymond, Lullius Catalanus Mercator in quingentis articulis à Leone 11. damnatis in directorio inquit. p. 2. q. 9. hunc habet sexagesimum quartum. *In faciendo bono non oportet nos sperare, quod Deus incipiat: quia iam incipit quando nos creamus: quibus gratiam creaturam solum creationis cum Semipelagianis ad bonum inchoandum, ut minimum, admittit: imò vero, cum indefinita propositio de bono faciendo sit, Pelagianum potius errorem, quam Semipelagianum videtur continere, & art. 7. Homo potest venire ad salutem, quantum vult, habere: quod postremum est, benignum habere sensum in homine non adeo rei Theologice igitur, nec de illatione Dæmonis suspecto, quia ad virtutes morales gratiam Dei per Christum non negat: tamen ex recit. art. 64. constat eum nullam aliam, quam Christoph. de Ortega de Deo Vno. Tom. II.*

creationis gratiam recognoscere: quo argum. idem error videtur contineri in articulis 62. 65. 66. 67. 68. 69. in quibus, nulla gratiæ mentione, sæpe assertit liberam hominis potestatem adquirendi virtutem contemplationem amorem, & amicitiam Dei, quantum, quando, & ubi vult. Quod ut dixi, non Semi, sed toti pelagianismus est.

2. Contra hunc tamen errorem dogma Catholicum fidei est, nullum opus ex naturæ, & arbitrij solum virtutibus elicium primam gratiam prædestinationis ad gloriam, quantumvis tenuiter, & occasionaliter, fuit, ut alicui adhuc promereri: quare nec propria prædestinationis ad æquæ, & secundum sua omnia obiecta, & effectus sumptam, causam efficientem exactiam, & effectus meritoriam dari ex nobis posse. Desinit hæc veritas contra Massilienses fuit primo à Celestino Papa epistol. 1. c. 7. 8. & 9. ex quibus illud assumo, quo Catholicam nostram sententiam in scripturis, vbi ea de re agitur, expresse testatur his verbis: *in omnibus divinis paginis voluntati libera non nisi adiutorium Dei legimus esse molendum: eamque nihil posse celestibus auxiliis destitutam. Sed & illud ex c. 8. non reticendum: quod omnia studia, & omnia merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda sunt: quia nemo aliunde ei placeat, nisi ex eo, quod ipse donauerit.* Repetit c. 12. tanquam communem suorum prædecessorum sententiam, nec dubitandum ab ipsius gratia omnia hominis merita præueniri, per quam sit ut aliquid boni, & velle incipiamus, & facere. In quibus capitulis plura ex Innocentio, 1. epistol. ad Concil. Milevit. quæ est 26. & inter epistol. Augustini 93. atque etiam ex Zozimo Papæ, epistol. ad Episcopos Africanos. Notatur vero: margine epistolæ Celestini 1. c. quæ pro hac veritate recitantur ipsi adiecta fuisse, non à Celestino ibi scripta sed ut non ex malitia, ex ignorantia notatum est: cum eadem à Prosperi contra Collatorem c. 10. & à Petro Diacono de Incarn. & grat. c. 3. ex Celestino recitentur. Adde pro eadem veritate Leonem Mag. epistol. decretali ad Nicetam Aquileysen. Epistol. 86. alias 87. c. 3. & serm. 1. de ieiunio decimi mensis Gelasium Pap. rom. de anathematis vinculo inter medium, & fin. Desinit etiam contra eisdem postmodum fuit ab Anastasio 2. can. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 14. 16. 17. 18. 25. & à synodo Moguntina habita anno 1594. c. 7. §. 2. ac demum à Tridentino sess. 6. cap. 5. sunt autem aperta, & frequentissima veritatis eiusdem testimonia, quæ prædicta Concilia pro citatis suis definitionibus, & Patres præsertim, qui contra recens subortum errorem Massiliensium pugnaverunt: Augustinus, scilicet, Prosper, Hilarius & Fulgentius: producant. Psalm. 55. vers. 8. *Pro nihilo saluos facies illos*, iuxta doctrinam, & subtilem ad rem hanc Hieronymi interpretationem Dialog. 1. cont. Pelag. August. 1. de prædest. Sanctorum c. 6. Prosperi ad dub. 4. Genuensium. secundo Itai. 65. *Inuenitis sum à non querentibus me: palam apparui his, qui me non interrogabant*: quo testimonio vltus est Paulus ad Rom. 10. n. 20. Tertio ex Paulo eximio, omniumque sapientissimo gratiæ Dei per Christum Prædicatore 2. ad Timot. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid* (quovis scilicet modo, graduque ad salutem conducentis) *ex nobis quasi ex nobis, sed in sufficientia nostra ex Dei est*. 1. Corint. 12. *Nemo potest dicere Dominus Iesu nisi in Spiritu Sancto*. Quibus locis ad rem hanc idem Patres, & Anastasianum Concil. 2. can. 6. ac Patres reliqui vtuntur. Item 1. Corint. 4. *Quis est qui te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* & quamvis ad litteram non de gratiæ in te acceptione à Deo, sed Prædicatorum sit, de quibus frustra, ad emulationem & contentionem Corinthij gloriabantur materiam tamen vicinitate, & intento etiam ab Apostolo vltiori sensus ad gratiæ internæ, & bonorum operum omnium à Deo acceptionem textum intelligunt, Prosperi, Fulgent & Anastasio. Concilium cit. can. 6. & ex ipsis post hæc Theologi Catholici omnes, 1. ad Philippens. 1. *Qui capis in vobis opus bonum* (Christus nempe) *perseveret usque, &c. c. 2. Deus est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate*. Quibus aperte operis, & voluntatis bonæ inceptio atque initium, nec tantum eius perfectio, Dei gratiæ ab Apostolo tribuitur: quare eis testimoniis contra Semipelagianorum errorem plures anticipato, & ante eius ortum, ac post ipsam naturam, ceteri Patres, & Theologi in primis vti sunt.

BBB

J. Scd

3. Sed epistola sua ad Romanos totus est Paulus in hac veritate demonstranda nempe opera legis, etiam scripta, absque Dei gratia eiusque adiutorio per Christum exhibita, nullatenus ad salutem, & prædestinationem ad gloriam posse inferre: vique ea ratione Romanis, & reliquis gentilibus salutis per fidem, & gratiam Christi consequendæ animos faceret, ad fidemque & Ecclesiam Christianam pertraheret: iustus texeretur tomus, si omnia, quæ ad rem præsentem in epistola faciunt essent pendenda, præsertim c. 9. ex quo non pauca expendimus supra, dum gratiam nostram à Deo prædestinationem d. i. statueremus. Sed, quoniam eo Pauli instituto, ac intento propalato semel, quicunque eam epistolam legat attente, ea omnia facile ad nostrum institutum poterit observare: vnum tandem eius textum producam, in quo non solum nostra Catholica conclusio, sed validissima contra Semipelagianos ratio continetur: extat tamen citat. epist. c. 11. num. 5. ubi, post quam salutem, ac prædestinationem ad illam non, nisi ex gratia Dei, fuisse, esseque antea probauerat, concludit: *Sic ergo & in hoc tempore reliqua secundum electionem gratia salua facta sunt*: unde arguit. Si autem gratia, iam non ex operibus, gratiam non supponentibus alioquin gratia iam non est gratia. Cum autem Semipelagian electionem ad salutem, siue prædestinationem electionem gratiam, & gratia esse admittant, ut debeant, eodem Pauli argumento ad contradictionem è suo errore (quod scilicet gratia prima, ac subinde prædestinatio secundum se totam, suæque objecta, & effectus omnes adequate sumpta ex operibus naturæ sit) deducitur: quod nimirum gratia, quam asserunt, gratia non sit. Huic Pauli testimonio, & argumento utpote contra Semipelagianos validissimo ad eos confutandos insistant Concil. Arausic. 2. Can. 6. 17. & 25. Tridentinum sess. 6. c. 5. Augustinus de prædestinatione Sanctorum c. 2. *Quæ utique, inquit, non est gratia, si eam vlla merita præcedunt, & libro de gestis contra Pelagium in Concilio Palæstino (qui extat apud Soarium tomo primo de gratia Prologom. 5. capite septimo) sic ait. Ipsum quippe gratia nomen, & eius nomen intellectus aufertur, si non gratis datur: quæ repetit inferius Fulgent. de incarn. & grat. c. 18. Inuicem dicitur gratia: quia non gratis homini datur, sed bona retribuitur voluntariis ac iustis. Atque ita gratiam non miseratione tribuentis sed equitate Dei retribuentis accipimus. Et hanc rationem ex Paulo desumptam præcipuam contra Semipelagianos reputat Vasquez noster citata d. 91. capite 15. vbi etiam proinde persequitur, ac egregiis Patrum testimoniis confirmat. Priusquam firmissime huius rationis solutiones præcludam, non possum non aliam rationem Augustini contra Semipelagianos proponere ex questione 68. libri octoginta trium, acque, ac breuem, efficacem: Licet quis sibi tribuat, ut vocatus veniat (id enim suæ libertatis est) non tamen potest sibi tribuere, quod vocatus sit: siquidem suæ potestatis, & libertatis non est, quod vocetur.*

4. Sed tamen cum Semipelagianus, Massiliensium error meritum, non quidem condignum gratiæ, sed congruum, exiguum, ac tenuissimum, ex congruis etiam, & anfulam qualem ex nostris viribus ponerent, ut constat ex dictis certamine 1. & ex epistolis Prosperi, & Hilarij ad Augustinum non ita videtur efficaciter ratio hæc contra Semipelagianos concludere: siquidem Vega in Trident. lib. 8. c. 4. existimat meritum congruum ab eo, quod ob illud donatur, rationem gratiæ non auferre, sed meritum solum condignum ipsius, cui sententiæ adfuisse dicitur Cardin. Tolet in c. 8. ad Rom. ubi tamen solum docet conditionem solum sine qua non, ut manus extensio recipientis ad donantem, in qua nulla meriti ad donum ratio datur, rationem gratiæ in hoc nullatenus impedire. Cæterum doctrina hæc Vegæ Apostolo, Patribus & Conciliis præfatis, & naturali philosophiæ est aduersa. Etenim Apostolus de operibus legis, absque gratia, ac subinde viribus arbitrij, & naturali eius facultate exhibitis, quæ cum electione gratiæ æqualitatem non habent, neque non habere condignitatem ad illam Paulus ignorabat, dixit euacuare rationem gratiæ, si ex illis electio gratiæ haberetur, conferreturque gratia à Deo: ergo ex Paulo meritum

congruum solum, qualecunque, destruit rationem gratiæ in eo, quod ob illud donatur ex Pauli sententiæ: insuper ex Patrum sententiis, qui eius consequentiam contra Semipelagianos viurparunt: cum enim initium, & ad euasione argumenti assumebatur) Massiliensium meritum ex viribus solum naturæ ad gratiam, & prædestinationis ad gloriam, & salutem initium, ac pæne congruum solummodo prætenderent: imò gratissimum, & vix meriti aliquis rationem attingens, quodque ob anfulam ad eiusmodi prædestinationem & gratiam appellabant. male Patres inferrent gratiam non fore gratiam, si meritum congruum solum, neque illius æqualitatem, & condignitatem attriagens rationi gratiæ non aduerfaretur. Tercio doctrina hæc rationi & Philosophiæ naturali opponitur. Primo quia, sicut beneficium conferre intuitu cuiusvis retributionis accipiente rationem liberalitatis, largitæque, ac proinde puri beneficii, gratiæ euacuat: vti etiam illud conferre ratione cuiusvis rei acceptæ. Ratio autem vtriusque & a priori est: quæ largitas, & liberalitas strictè dicta, atque gratia, ad primum, accepta commodum, bonumque alterius solummodo, nihilque boni, aut commodi donatoris respicit atque ex alterius, cui donatur, complacencia omnino nullo modo ex complacencia donantis debet prodire: quare respectus quivis ad bonum, commodum, aut gratum donatori, siue acceptum, siue accipiente, quæ ex alterius complacencia haberi nequit, sed ex complacencia donantis, puræ liberalitatis, & gratiæ nomen euacuat: ac, si donator gratum, seu ibi commodum acceperit, ideoque aliud largitur, quantumvis exordatur, quod eius intuitu largitur virtutem propriam liberalitatis non attingit, neque illud gratiæ proprie nomen, sed gratitudinis splendide: siquidem ut Cicerone, Seneca ac virtutum peritiores speculatores, & exploratores Philosophi reliqui docent, ad gratiæ officium spectat plus etiam referre, quam acceptum, & honoracem tellurem imitari, quæ acceptum solum cum honore reddit. Quo, & solutioni alteri, quæ pro Semipelagianis tentari posset (immo & ab ipsi tentata videtur) dum merita naturæ quæ gratiæ, & prædestinationi præcedebant à Deo extenuantur, nempe gratiæ, & prædestinationis beneficio Dei longe, & pene immensum quæ sui tenuitate, excedi, ac proinde nec post gratiæ nomen impedire, aditus præcluditur: quantumvis prædestinationis gratia ea tenuissima opera, & vix meriti magnitudine antecedit, dummodo eorum intuitu à Deo prædestinatio ad gloriam habeatur, & gratia donetur, gratia nullo modo enim, tametsi gratitudo esse possit.

5. Verum, est Doctus Vega ea in re lapsus videtur, non tamen leui offundiculo lapsus dicitur, sed dissiciliis textus Tridentini occasione, quem eo loco interpretabatur ita enim habet Tridentinum sess. 6. capite 5. *Nihil eorum, quæ iustificacionem præcedunt, sunt quæ ipsa opera ipsam iustificacionis gratiam promereri: & ita hominem iustificari gratia.* In hæc autem meritum congruum iustificacionis est: Ergo meritum congruum ex sententiâ Tridentini rationem gratiæ non euacuat, ut ait Vega, & pro solutione Semipelagianorum expecta, & respectu August. sententiæ est epist. 105. *Neque ipsam ipsa peccatorum sine aliquo merito est, si fides sine imperio: quæ enim nullum est meritum fidei. Quia fide ille dicitur Deus propitius esse mihi peccatori: & si credens iustificatus merito fidelis humilitatus, epist. 106. c. 1. ut, si quis dixerit, quod gratiam bene operanti fides meretur, neque non possumus immò gratiæ sine fidei. Tanta est huius difficultatis arduitas, ut non solum doctum eruditumque Theologum) Vegam deturbauerit (qui tamen postea capite 5. statum illud suum ex c. 4. sine limitatione defendit) non fuisse moneat, ac proinde lectorem erit, ut dicitur, sed & Primores alios Theologos turbauerit: Hæc præfatus d. 25. citato capite 9. numero 90. post inopugnatam nostrorum soarez, & Vasquez solutiones ait tandem §. *Censet secundo*, & sequente Tridentinum ibi solum negasse fidei & reliquis operibus formalem imperij iustificacionem antecedentibus meritum omne, etiam congruum simpliciter dictum & tale, quod scilicet, siue ex ordinatione acceptatione, aut promissione Dei cuius præ-*

mio connectatur: non autem meritum congruum, non ita conexum cum formali iustificatione: quare nec absolute, & simpliciter tale: quod instituto Concilioquidam excludat Semipelagiania merita c. 7. erat talis: scilicet ad ostendendum, quomodo intelligatur *impium, per fidem, & gratis sufficere*: ut in titulo eius capitis 8. præxerat explicandum: quare illa ratio eo etiam c. 8. ex Paulo a Concilio subfunda. *Si enim gratis esset, iam non ex operibus, alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia tamen est gratia, non eodem fensu Pauli a Tridentino sumitur*, & quo capite illo 7. sumpta ab eo Concilio fuerat, sed alio: accommodatissimo tamen ad suum præfens speciale institutum. Nam, ut Paulus, & cum ipso Concil. c. 8. ex oratione gratie integre, pureve sumptæ omne meritum, quantumvis tenuis, & secundum quid contra Semipelagianos, vel contra Hebræos excludebant, ita ex ratione gratie simpliciter talis, quæ in formali etiam *impij* iustificatione a Concilio c. 8. asseritur meritum etiam congruum simpliciter tale, modo explicato ad formalem iustificationem æquo robore a Concilio excluditur. Hæc tamen solutio, in qua Herizæ, quasi in tuto quiescit, Vasquez & Soarez quas impugnauerat, solutionibus minus longe nobis placet. Primo: quia meritum congruum simpliciter tale, vi ab Herizæ explicatur, nequit fidei, & operibus, ac iustificationibus formalis dispositionibus præcedentibus ex gratia Dei per Christum profectis denegari: cum ex hoc in scripura de iustificatione formali *impij* cas infallibiliter subsequenda Dei promissio, huc extra Sacramentum per contritionem perfectam, huc intra Sacramentum penitentiam, per imperfectam contritionem: quare difficultatis tentata ab Herizæ casio præcluditur. Secundo Concilium in fide rationis confirmationem Pauli testimonium, & rationem producit: quod alio, quam Pauli sensu, & mente ipsi producere, qui accommodatio illo sensu & discursu asserit explicaret, indiguum Concilio foret. Tercio: quia eadem solutio ab argumento Pauli, & Patrum, ac Conciliorum se possent Semipelagianis protegere, respondentes eorum omnium sensum, & illationem contra merita simpliciter talia, & pro gratia simpliciter tali, non autem integre & pure tali solummodo extitisse: ipsos autem merita ex viribus nature tenuissima, & quæ viæ meriti secundum quid, nedum simpliciter talis, ex viribus nature gratiæ, & electioni præcedentiæ, ac semper gratiæ, & misericordiæ simpliciter talis illis adferre, & asseruisse, ut ex memorata ipsorum doctrina patet: facilius respondere posset quilibet in eorum doctrina iuxta meriti simpliciter explicatorem ab Herizæ datam, negando initio illi tenuissimum ex notis viribus oblato diuinæ gratiæ, & prædestinationis promissionem.

6. Porro Valquez solutio 1. 2. quæst. 118. c. 5. num. 2. (quod probabilem censuit Soarez 2. de prædict. c. 6. n. 46. & in quam tandem tentatis multis recidit ipse num. 50.) magis attingit verum, si quod seculungatur. Alterum, quod de iustificatiõne formalis impij Concilium non ageret, dum cam gratis, non ex merito fidei, & præcedentium, ad iustificatiõnem esse definit; sed solum de auxiliis de primo ad vltimum fidem, merita, dispositiones, ac tandem subsequantur iustificatiõnem antecedentibus: quod afficit verique, etsi Soarez agi etiam ibi de formalis iustificatiõne concedat. Hoc inquam excludendum est, vi vera Concilij interpretari, & difficultatis solutio attingatur. Nam, etsi verum sit, (verreuera est in phrasi Augustini) gratis iustificatiõis, & iustificanti nomine gratiam auxiliantem merito donari, vi late Valquez probat: ast ad acceptiõne hic à Concilie non vlturpi, sed pio gratia formaliter iustificante impium certissimum est. Hoc recte probat Heize num. 88. *sc. verum hæc solutio ex capitulo contextu.* Nam c. 1. r. 5. in iusto gratiam auxiliantem, & illam ex meritis, huc bonorum opetum, siue fidei imperfectæ, & Sempeligianum errorem definitur c. 6. eis erroribus iam propolis dispositiones Catholicas, & prævias ad formalem iustificatiõnem, siue iustitiam, iusti vi quid diuersum ab ipsis, designat, *disponunt autem ad ipsam iustitiam, iam excusati diuina gratia, & adiuti fidei ex auditu concipientes libere mouentur in Deum, & capite 7.* Hanc dispositionem, et præparationem iustificatio ipsa consequitur: quare vltimus Christoph. de Ortega de Deo Vno. Tom. II.

de iustificacione, de qua proxime immediato capite, & c. ius dispositionis capite anteriori recensuit, ac explicuit Concilium, agere, ac inquirere, & recta methodus exacte adeo à Concilio eatenus obseruata, & debita claritas, æquiuocationis nullatenus obnoxia plane consistatur. Adde id ipsum ex capitis titulo euidentius demonstratur, is enim est vt nuper retulimus. *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratia iustificari?* In quibus alteram supponit, nempe per fidem, & conuersionem in Deum ex gratia adiutorio elicitam impium iustificari, vt dixerat c. 6. eoque supposito alterum querit: quo scilicet pacto cum eorum dispositionum præcedentia, quo gratia iustificemur, & gratia ratio in iustificacione ipsa formali subsistat? Adde secundo Concilium in definitionibus hisce de gratia auxiliante nusquam ea phrasi Augustini vñ gratiam iustificacionis appellasse: sed adiutorium, auxilium, vocationemque Dei. Secundum in vtriusque solutione excludendum est, quod affert fidem & opera iustificacionem, quibus Concilium meritum formalis iustificacionis negant, esse fidem, & opera solius naturæ viribus elicta, & Pelagiana, aut Semipelagiana: id enim capitulum expensâ contextura, & eius capituli octauæ titulus, & intentum fatis resiliunt, maxime, cum de eo ita fuerit c. p. Concilio definitum, vt deinceps c. 6. & 7. nulla eius erroris exiterit mentio nendum iterata definitio.

7. Excludenda tandem est tentata alia Soarez equatio, qui his duobus exclusis ait; negari à Concilio congruum etiam meritum fidei, et reliquarum dispositionum præcedentium ex gratiæ auxilio præfatum, quatenus ab arbitrio præcisè hominis, et nondum formaliter iustificati; quia ratione, et consideratione præcisè attentà, nullam, meriti adhuc congrui, rationem fides, et dispositiones præfatæ ad formalem iustificationem habent. Excludenda autem hæc equatio est: qui si ex eo, quod fides, et dispositiones à merito etiam congruo excluduntur à Soario, quia credens, et se disposens iustificatur iam non supponitur, contra Augustinum rectatum, et veram communemque Catholicam Theologiam à ratione meriti congrui subsequens iustificatiois excluduntur: quare, et extra Concilii mentem excluduntur, fin autem defectus antecedens iustitiæ formalis fidei, et operum, se ad formalem iustificationem disponens rationi meriti congrui fidei, et operum, quibus se fidelis ad illam disponit, non officit, superflue itaque ad confundendum iam argumenti, non autem ad illud solvendum adhibetur. Secundo, vt bene Herizæ, cum nullus extiterit de merito congruo fidei, et operum ex auxilio gratiæ præfatum, an ea præcisione, vt procedunt præcisè ab arbitrio creato, gratiam aliquam mereatur, siue non, auxiliationis, siue iustificationis sed solum an opera nullatenus repta à gratia, sed à solis arbitrii viribus gratiam alterentur, quia vel adiuvatur, vel iustificatur operans, congrue, et aliquatenus mereantur, extra rem Concilium, quod contra errores subortos agebatur, et ad eas subtilitates scholasticas attendere, æque multo inconsultum desinit. Tertio virginitis refello: quia, et ipsi opus meritum de congruo gratiæ aliquius, quovis modo supernaturalis absque compingitio gratuito, et indebito supernaturali iuvante arbitrii facultatem naturæ, re ipsa esse non possit, vt fides docet; alit comparatione meriti, quod in eo. opere est, materialiter pure se habet, cum meriti rationem formaliter augeat, totaque meriti ratio, quæ in opere illo est, formaliter ex eo, quod ab arbitrio creato libere, ac bene eo auxilio vidente proveniat, desumitur: ergo admitti (vt in hac solutione admittitur) opus illud ab auxilio Dei, etiam physice provenire, nec aliter apponi posse, meriti congrui iustificationis formalis catholicè in eo opere admittendi, ratio tota in eo, propterea ab arbitrio creato provenit afferenda contra hanc solutionem est. Video antecedens esse contra Soarez tomo 3, de gratia lib. 12. capite 32. tandem respondentem, et Herizæ illum impugnantem numero 89. §. *verum neque hæc*, et Recentiores alios: mihi autem est certum, lateque probatum tomo secundo, de ente supernaturali contrarietia de merito, qui præsum expectat: idcirco fundamenta perstringam, ne impugnatiois firmitas hic defideretur.

8. Primum est: quia auxilium prærequiritur ad physice eliciendum opus non augeat eius valorem, aliquatenus eleuans dignitatem operantis, vt gratia iustificans eleuat dignitatem operantis, vt quia à iusto elicitur condignitatem meriti gratia pertingat opus, quod alias intra solam congruitatem maneret. Patet: quia, si loco auxilij intrinseci ab auxilio extrinseco potentia completeretur, opus, quod idem cum illo eliceret, eiusdem meriti opus eliceret; cum tamen auxilio illo extrinseco nullatenus dignitas, & æstimatio operantis augetur. Secundo: quia ratio principij physici necessitat ad physice, & libere operandum præcise nec augeat nec minuit operis valorem sed id tantum habet, vt compleat potentiam, vt se pro libito possit operans ad vtunvis physice (loquor de creatis) realiter exercere. Primo: quia entitas, seu facultas physica arbitrij, quæ alterum, & necessarium principium physicum, & essentiale operis meritorij est, nec augeat meritum, & valorem, etsi nobilior in vno homine, quam in alio, vel in Angelo, quam in homine, & perfectior sit. Secundo: quia, qui imperfectus ex perfectiori auxilio operatur, nunquam alias ipse, vel alius cum imperfectiori auxilio operetur, non inde magis meretur, aut perfectius: quin potius imperfectus, minusque ac debilius eius operis meritum est, quam si ex imperfectiori auxilio æque bene operetur. Tertio probatur à contrario: quia, qui maiori perfectione physice auxilio præuenitur à Deo peccat non inde demeriti operis vitioli valor ad penam minuitur, immo vero multum augetur. Quarto probatur à priori ratione, quæ præfata omnia confirmat: quia tota meriti, & demeriti quoad intrinsecum sumpti ratio, non quidem ex potentia ad physice operandum, vel non operandum nobilitate, ac perfectione sumitur, sed ex bono, malove vsu operantis pro libito bene, vel male, & in alterutro genere perfectius, & imperfectius, intensius, vel remissius, de eo enim iure laudari, vituperarique magisque, vel minus potest: non autem de excellentia, & perfectione potentia complete, quia absolute alterutro modo potens operari est constitutus: immo inde vnice laudatur ab spiritu Sancto. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, &c.* Bonus autem, vel malus vsus potentia adæquate iam constituitur proxime formaliter arbitrij, & operantis est, quia sua determinatione principia reliqua ad cooperationem despotice trahit. *Dixi meriti, quoad intrinsecum:* nam ex dignitate operantis extrinsecum meritum ad condignitatem meriti præmij supernaturalis eleuari Catholico dogma est: licet eleuationis huius modum verum non omnes Theologi, neque ex eis plures attingerint, vt vidimus controuersia de Incarnatione, vbi rem ipsam à nostro Vasquez attacham illustrauimus.

9. His autem exclusis verum Tridentini sensum subodorati sunt Vasquez, & Soarez vt num. 6. dicebamus: quatenus iis omnibus ad gratiam auxiliantem, ex qua, tum fides, tum opera reliqua ad iustificationem formalem impij præcedentia Concilium eo loci respexisse variis illis modis iam exclusis asseruerunt, atque explicare conati sunt; tamen rem totam non fuerint plene assecuti. Reseruabatur id quidem magno meo magistro Daza, qui manuscripto citato de prædestinatione d. 4. §. 1. n. penult. versum, rem ipsam paucis (vt nobis aliquid relinqueret) explicuit, subtiliter aduertens, Concilium, non negasse fidei supernaturali, & operibus ex Dei gratia profectis, quibus impius ad gratiam formalem iustificationis disponitur, meritum iustificationis ipsius, sed gratia, & rationis gratia, quæ in ipsa est iustificatione. Quia primum gratia auxilium ad fidem supernaturalem, vel motum in Deum, ex quo tota series meritorum de congruo iustificationis formalis inchoatur, nequit sub eiusmodi fidei, vel motus in Deum meritum cadere, cum ad ea omnia præstitum supponatur: in iustificatione vero ipsa eis dispositionibus præuis obrenta tota ratio gratia, & doni gratuiti à Deo à gratuita prorsus illius auxilij gratia primi desumitur, ratione cuius gratia solummodo in radice est, sicut gloria quæ ob merita datur, & auxilium secundum quod datur in præmij operis ex primo auxilio elicit. Vnde fit, vt, quæ nequeunt primum auxilium illud gratia, quod supponunt, promereri, vt de fide, & reliquis, quæ ad impij iustificationem interueniunt, probauimus, gratiam, seu rationem gratia realis formalis, quæ in iustificatione

est nequeant promereri. Hanc esse Concilij eo loci sententiam constat primo ex textu vbi non dicitur: *non mereri iustificationem, sed ipsam iustificationem gratiam*. Secundo: quia enumeratis actibus, quæ iustificationem præcedunt, meritum congruum ad ipsam contra Augustinum (cuius autoritate ad definitiones de rebus hinc in prima vocabatur) & totam Catholicam Theologiam non negatur, et autem negauerit eis meritum ad gratiam, quæ solummodo radicaliter, seu in radice in iustificatione inuenitur, finem in bona Theologia habuit fundamentum, quod produximus. Tertio: quia hac interpretatione series capitum recta constat, atque optima definiendi prius veritates anteriores, & quæ ipsas consequuntur, posteriores posterius, quia alicuius repetatur definitio. Nam c. 4. meritum formalis iustificationis prædestinationis, & saltem quantumvis initiale, remotum, & tunc ex propriis naturæ arbitrij creati viribus abiicit contra Pelagianum, cuiusque reliquias Semipelagianos, c. 6. Catholice dispositiones ad formalem iustificationem ex gratia Dei ortas enumerat: quæ alia, & confectaria veritas est c. 7. hanc iustificationem formalem consequi debent: quæ est veritas diuersa, & ordine posterior: quoniam vero in eis dispositionibus meritum congruum ad iustificationem recipiuntur difficultati, quæ inde contra iustificationis gratiam emicabat c. 7. occurrere voluit, vt titulo capitis explicat. *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratia ipsi caris*, id autem explicuit ex definitione contra Semipelagianos præmissa c. 5. non iterum eam contra ipsos inflexu repetens, sed illa, tanquam firmissimum prædicto principio vtens, vt discursu nostri Daze ostendimus. Pro ipso principij firmitate rationem Pauli eodem prædicto sensu repetens quo capite 5. etiam contra Semipelagianos adduxerat dum principium, quo hic utebatur, ex iustitia & directe statuebat.

10. Semipelagianorum fundamenta læuissima sunt: & primum de libertatis nostre læsione, aut etiam electioni primam gratiam efficacem, & prædestinationem inueniunt ex propriis viribus, & puro arbitrio merentur, et ignorantia efficacie gratia præuenientis, & infallibilitatis, ac certitudinis prædestinationis profectum est: illiabant enim, tam hanc quam Pelagiani ita hæc esse, vt ab Hæreticis prædestinationis, tunc temporis asseruerant, atque testimonio aliquot Augustini male intellecti ipsi sonabant: nempe, tam gratia efficaciam ad bonum, quam prædestinationem ad finem, seu effectum inueniunt ad quem prædestinantur, volentes, nolentes, atque inuictos nos trahere: quod sane fieret, si intrinseca efficacia, & connexio cum opere, aut effectu foret; scus autem intrinsecus à summatione conditionata, tam operis, quam finis intenti ac subinde à summatione absoluta libera ipsorum dependens, vt concordiam vancam infallibilitatis, certitudinis, & prædestinationis cum arbitrij ac operum nostrorum libertate scientie, aut etiam electioni & beneficio explicantes dicebamus. Addo ea ignorantia in vniuersisque supposita rationabilis Pelagianos, quam Semipelagianos errasse. Ratio enim hæc probaret prædestinationem absolutam gratia, ita efficacis, & prædestinationis casualis operis libertatem euertere: quare, tamen auxilium primum gratia anterioris operis ex propriis viribus elicit, quo ipsum meretur libertati non obstat, tamen operis primi ex eo auxilio orti, ac ceterorum subsequenterum vsque ad iustificationem, & perseverantiam, cui gloria coniungatur euertere libertatem. Secundum fundamentum, quod omnis nostra sollicitudo de salute tollatur, tamen etiam irrationabiliter à Pelagianis assumebatur, tamen irrationabiliter ex eadem ignorantia assumebatur, ut videlicet. Locus enim sollicitudinis orationis, & industriae, relinquatur, vt gratia extrinseca solum efficiat cooperemur, cum non cooperari ipsi absolute pro arbitrio, libito nostro absolute & antecedenter possimus: cum etiam vt efficacis similis auxilia ad recte operandum deinceps & perseverandum à Deo obtineamus, tamen non ad primum gratia auxilium quod à Deo hæc nobis & gratuitum prorsus esse debet, nec sollicitudo, nec industria, nec oratio nostra esse debet, nec possit. Tertium fundamentum de vicio acceptationis personarum in Deo admittendo in gratia eius electione, & collatione vel præstatio, quia in illo præ his bonum aliquod ex ipsis præstatio, offeraturque ab his: quare, & quod Deus in præ-

destinationis negotio ex potestate dominantis, potius quam ex regentis & gubernantis iure & aequitate se gere- re videatur: ex ignorantia viri acceptionis personarum, & materia, quam essentialiter supponit, & in qua so- lum veritari potest omnino ortum est: cuiusmodi enim vi- tium materiam iustitiæ, siue commutativæ, siue distribu- tivæ concernit; cuiusmodi gratiæ, & beneficii dona mi- nime sunt, in qua auxilium primum ad bene operandum est constitutum: quare iure quidem supremi sui domi- nij in bonis suis beneficiis largiendis, in prædestina- tione videtur Deus, non autem ex potestate contra passiv- que dominantis.

QVÆSTIO III.

An, quorū sensu verum sit prolo- quium illud: Facienti, quod in se est, Deus non denegat gra- tiam?

¶ Et propositio adeo recepta est à Catholicis Theologis, ut aliquo vero sensu negari non pos- sit: quoniam vero sensum Pelagianum, si de gratia pro- pter singulis occasionibus & operibus & Semipelagianum, si de gratia prima auxiliante, & pro opere primo superna- turali intelligatur, facile capit, oportet sensus eius vario- rum à Theologis datos proponere seorsim, & examina- re, ut qui minus caute à Catholicis Theologis admitti- ti Pelagianismum, aut Semipelagianismum, vel incurru- nt, vel concernunt: à Catholicis deinceps Theologis ca- veantur, utque appareat deum Catholicum, sanæque mentis profusus, fidei sensus, quo ea propositio possit, de- beatque in Theologia Catholica admitti: quamvis au- tem questio hæc ad controversias de gratia spectare vi- deatur, æque tamen ad præsentem disputationem de causa prædestinationis spectat sciri de præcedente dice- bimus: siquidem tantum est hoc disquirere ex parte nostri de prima gratia ad opus primum supernaturale, qua prædestinationis ordo, & dispositio inchoatur, vel de gratiis sanctis, quibus tota eius dispositio, & ordo con- stituitur, atque de causa prædestinationis totius, vel eius initij disputare.

CERTAMEN I.

De eius proloquij sensu Scholastico- rum ex nature viribus sententia explorantur.

¶ Hinc sensum adeo videtur expressisse S. Thom. va- riis, multisque in locis, ut aliquandiu in eo fuisse nec ab eius discipulis negetur, ut constat ex 2. senten- tiarum d. 5. q. 1. art. 1. d. 28. q. vn. art. 4. corp. sub med. vbi pro- bat: Quia, sicut homo se habet in potentia naturali ad gratiam, ita actus virtutum moralium se habent, ut dis- positiones naturales ad ipsam: unde non exigitur lumen gratia præcedens, & inferiusculæ: Et ideo aliis consen- tiendo dicimus, quod ad gratiam gratum facientem ha- bendam ex solo libero arbitrio se homo potest preparare: faciendo enim quod in se est gratiam à Deo consequetur, & ad 3. lumen interioris gratiæ ad id non requirit, exem- plo conversionis Pauli, quæ exterior circumfulgente lu- mine, non autem interiori facta dicitur: quod extrinse- cum lumen, & occasiones ac incitamenta extrinseca Dei providentia disposita, nec convertendi arbitrio subiecta, tamen in eius salutem ordinata Dei gratiam appellauit.

rat, sine qua se homo ad gratiam internam nequit præ- parare, & ad 4. per id quod in naturali ratione est posse, quamvis etiam barbarum se preparare ad gratiam haben- dam à Deo, & fidem, & alias virtutes: quam præparatio- nem, si præstet Deus prælo aderit gratia, & necessarius ad salutem consequendam ait de verit. q. 1. 4. 2. 1. 1. ad 1. Si ali- quis natus in sylvis ductum naturalis rationis sequere- tur in appetitu boni, & fuga mali, certissime tenendum est, quod ei Deus, vel per internam inspirationem revelaret ea quæ sunt credenda, vel &c. & ad 1. Si nos fecerimus, quod in nobis est, ut scilicet ductum rationis naturalis sequamur Deus non deficiet nobis ab eo, quod nobis necessarium est, quæst. 24. art. 1. ad 2. gratiam, qua opera meritoria facit, quamvis non possit homo ex libero arbitrio acquirere, pe- test tamen ad gratiam habendam se preparare, qua ei à Deo non denegabitur, si faciat quod in se est. & art. 15. corp. nihil aliud requirit, ut preparemur ad gratiam Dei su- pernaturalem, etiam auxiliantem, præter divinam provi- dentiam, qua homo (omnis scilicet) ad bonum dirigi- gitur, directionem: quod donum naturale esse probat: Nam in nullo invenitur omnes homines convenire, nisi in aliquo naturali, & in 4. d. 17. q. 2. art. 1. quæstion. 2. ad 4. etiam ille, qui fidem non habet, potest se ad fidem ha- bendam preparare, & ad gratiam, si secundum suam cogni- tionem peccatum sibi displicet. Eandem sententiam, & si cum limitatione, sic docet in 1. d. 41. art. 3. ad 1. dari gratiam homini, quia preparavit se viribus nature: ita vero, ut coniunctio quia denotet dispositionem non cau- sam meritoriam ut corp. negaverat, & unde ait non tolli ea præparatione dispositiva rationem gratiæ ob- tentæ, quæ solum cum merit. pugnat, & de puero, quan- tumvis barbaro, cum primum ad usum rationis pervene- rit ait 1. 2. q. 89. art. 6. corpore, cogitandum occurrere, ac deliberandum de seipso: & siquidem seipsum ordinaverit ad debitum finem per gratiam consequetur remissionis ori- ginalis. Eandem sententiam docet in 2. d. 41. q. 1. 4. 5. ad 7. & de verit. q. 28. art. 3. ad 4. recitatus à Capreolo in 2. d. 40. q. 1. art. 3. ad argum. 3. Denum in epist. ad Rom. c. 10. lect. 3. excusatos barbaros inuincibiliter fidei igna- ros à peccato infidelitatis ait: si fecissent quod in se est Dominus eis secundum suam misericordiam providisset, mittendo eis predicationem, &c. addit, Sed tamen hoc ipsum, quod aliqui faciunt, quod in se est, convertendo se scilicet ad Deum, ex Deo est mouente corda ipsorum ad bonum: quibus est motionem gratiæ internæ videatur admittere ad faciendum quod in se est præuiam, alijuxta superius recitata, nil aliud intelligit, quam motionem per extrinseca motiva & incitamenta, & per innatam, & natu- ralem inclinationem ad bonum omnibus communem, ac subinde naturalem.

2. Produximus fufius S. Thom. testimonia in quibus aperta pro sensu eius proloquij præfixo in certaminis ti- tulo sententia est, cum ut constat cum in eo aliquandiu nec semel extitisse, ut eius discipuli & interpretes faren- tur, tum aliquando dum ita celebrat doctrinæ suæ diffi- cultatem sensisse, voluisseque componere doctrinam illa de dispositione prævia per nature vires, non autem me- rito prævio ad gratiam ut videmus testimon. recit. ex 1. d. 4. art. 3. ad 1. idcirco retractasse sententiam 1. 2. q. 109. art. 6. toto præsertim ad 2. & q. 111. art. 3. corp. & ad 1. & art. 1. corp. & ad 1. vbi de faciente quod ex se est ex vi- ribus gratiæ supernaturalis proloquium intelligit, nul- lamque esse posse præparationem ad illam ex viribus na- turæ: & 2. 2. q. 10. art. 4. fine. Euerit fundamentum, quod de puero barbaro in sylvis enutrito & de centurione pro- pposito attulerat dicens: Centurionem non, nisi fide supernaturali ac operibus ex illa, Petri ad ipsum missio- nem promeruisse, ac 3. cont. gent. cap. 19. quod gratia impedire possit solummodo arbitrio concedit: sic proin- de de S. Thom. censent Capreol. in 2. d. 28. sub fin. & Durand. ibi q. 5. num. 5. inconstantiam opponens Deza d. 19. art. 1. fin. Caiet. 1. 2. q. 109. art. 6. 8. nec cist. 4. Qui alias priorum locorum explicationes versus articuli finem ag- greditur. Soto 2. de natura, & gratia c. 3. & alij, quibus subscibit Ruiz noster d. 21. sect. 2. num. 14. & quidem S. Thom. ea in re variis ex modestia potius, quam leuita- te fuit. Nam communi Theologorum ætatis illius in primo concessit, potius quam ex seipso sensu ut constat ex testimonio primo recitato illis verbis: & ideo aliis

BBb 3 consentiendum